

JAPONIA- LABORATORUL SOCIETĂȚII POSTINDUSTRIALE

LAPTEACRU VALERIA, studentă, EMREI-191

Academia de Studii Economice a Moldovei,

Republica Moldova, or. Chișinău, str. Banulescu-Bodoni, 61

e-mail: valeria.lapteacru@mail.ru

***Abstract.** Japan has been and continues to be considered a "miracle" in the evolution of international relations. This development, which it has known, has made Japan a noteworthy country, a power that has a great potential that it asserts on all levels, from technology to political and military field. The purpose of this research is to present the essence, role and development capabilities of this country at present in the world economy. Japan has managed to recover and play a key role in the world economic life.*

***Key words:** Japan, post-industrial society, Ikigai, development, Japanese miracle, Kaizen, Kanban*

JEL CLASSIFICATION: A1, H4, J2, L2, N7, O1, Y1

INTRODUCERE.

După ani grei, în care poporul japonez a fost încercat de tot felul de lipsuri de mâncare, îmbrăcăminte, și în special căldură, Japonia a reușit până în prezent să-și revină și să-și asigure un rol cheie în viața economică, mondială. Reprezintă oare Japonia laboratorul societății postindustriale? Care este importanța ei la nivel global? Sunt probleme științifice deja cunoscute, nu numai la nivel național, ci și internațional. Japonia a fost și continuă să fie încă considerată un „miracol” pe scena evoluției relațiilor internaționale. Această dezvoltare pe care a cunoscut-o, a făcut din Japonia o putere demnă de luat în seamă, o putere care are un mare potențial pe care și-l afirmă pe toate planurile, de la tehnologie la domeniul politic și militar. Prin urmare, scopul acestei cercetări este de a prezenta esența, rolul și capacitățile de dezvoltare ale acestei țări în prezent în economia mondială.

CONȚINUTUL DE BAZĂ.

„Miracolul economic japonez” este un fenomen istoric al creșterii economice în Japonia care a avut loc într-un interval de timp “record”. Acest fenomen a fost stimulat de către investițiile Statelor Unite ale Americii, dar mai ales de către intervenționismul economic al guvernului japonez.

„Miracolul economic” rezidă din faptul că această țară, relativ mică ca suprafață (circa 378 mii km²), muntoasă în cea mai mare parte, situată într-o zonă seismică și vulcanică foarte activă, dar și cu multe taifunuri, lipsită de resurse naturale și grav afectată de bombardamentele celui de-al doilea război mondial (bombele atomice de la Hiroshima și Nagasaki, 6-8 august 1945), a devenit în epoca postbelică o mare putere economică, cu realizări remarcabile din punct de vedere tehnologic.

O societate post-industrială este acea societate în care a avut loc o tranziție de la economia bazată pe producție la economia bazată pe servicii, o difuzie a capitalului național și a celui global, și privatizare masivă. Pentru ca aceste schimbări să aibă loc, sunt necesare industrializarea și liberalizarea societății. Tranziția economică afectează apoi întreaga societate și cauzează o restructurare a acesteia.

Cooperarea dintre guvern și industrie, o etică profesională solidă, înalta tehnologie și un segment de apărare redus (1% din PIB) au ajutat Japonia să avanseze cu mare rapiditate la rangul de a doua țară din lume sub aspect tehnologic (după SUA) și a treia la nivelul parității de cumpărare (după SUA și China). O caracteristică notabilă a economiei este modul în care producătorii, furnizorii și distribuitorii lucrează împreună, în grupuri numite "keiretsu".[6]

În afara schimburilor comerciale cu diverse produse manufacturate, Japonia și-a diversificat în mod deosebit activitatea economică, desfășurând în prezent o largă activitate în domeniul serviciilor, printre care: transporturi maritime, la nivel global, turism internațional, investiții în diverse domenii de activitate în diferite țări, cercetare și dezvoltare de noi produse.[5]

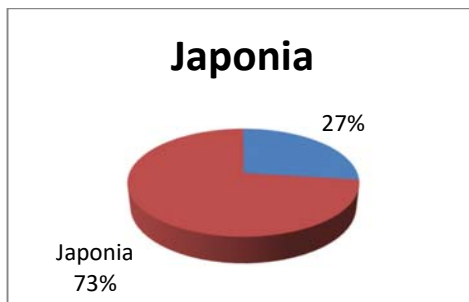

Fig.1. Ponderea sectorului serviciilor în economia Japoniei în anul 2019

Sursa: Elaborat de autor în baza "Serviciile - principalul sector creator de locuri de muncă", 2019

Aceasta confirmă teza după care țările cu un grad ridicat de dezvoltare economică au o pondere mai ridicată a populației active din sectorul terțiar și o pondere mai scăzută a populației active din sectorul primar și secundar.[5]

Succesul Japoniei în afaceri se bazează pe câțiva factori:

- ✓ Creșterea continuă a numărului celor cu educație superioară;
- ✓ Seriozitatea și responsabilitatea în muncă;
- ✓ Disciplina și planificarea riguroasă a activității zilnice și în special a celei pe termen lung;
- ✓ Dorința de a experimenta și crea produse noi;
- ✓ Manifestarea spiritului de echipă;
- ✓ Dorința de a dovedi întregii lumi că Japonia este o țară de succes, în tot ceea ce face.

Ceea ce este în mod special de apreciat este sistemul japonez de comunicații.[7] Ariile metropolitane sunt deservite de superbe conexii ale liniilor de transport cu trenuri electrice de mare viteză numite „bullet trains”. Trenurile sunt o modalitate foarte convenabilă pentru vizitatori de a călători în jurul Japoniei. Transportul public din Japonia se caracterizează prin punctualitate, prin servicii de calitate, precum și prin faptul că este utilizat de un număr foarte mare de oameni.

Conform Raportului Global al Competitivității din 2019, Japonia se află pe locul 6 din 141.

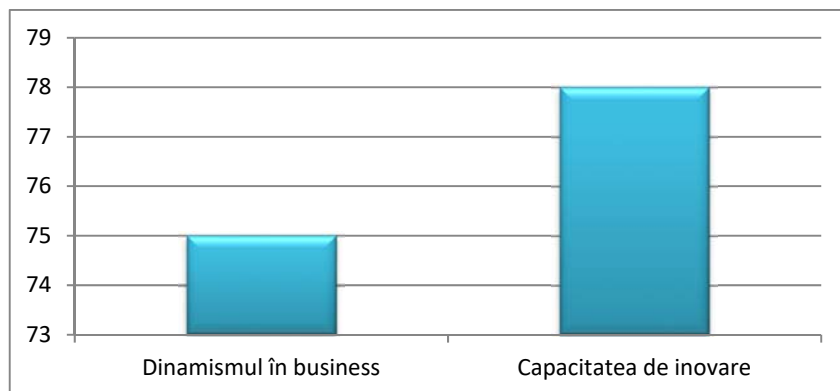

Fig. 2. Ecosistemul inovațional al Japoniei

Sursa: Elaborat de autor în baza „The Global Competitiveness Report”, 2019

Conform acestui raport după dinamismul în business, Japonia ocupă locul 17, deoarece în această țară este foarte greu de început un business -7,5% din GNI (Gross National Income) pe cap de locuitor ceea ce corespunde locului 78, iar timpul pentru a începe acest business este de 11,2 zile- locul 70, din cauza atitudinii față de riscurile antreprenoriale, ceea ce corespunde locului 58. După capacitatea de inovare Japonia ocupă locul 7 în clasament, datorita faptului ca după diversitatea forței de muncă ei se află pe locul 106. [2]

Strategia niponă postbelică s-a bazat pe un sistem de ajungere din urmă prin intermediul relațiilor de “profesor-elev”. [6] Marele avantaj al Japoniei era faptul că încercând să recupereze

avansul altor puteri, putea să profite de experiența lor, trebuia doar să selecteze și să adopte cu grijă politicile economice care i se potriveau.

Proaspătul model de dezvoltare urmat de Japonia în această perioadă ("zborul găștelor sălbătice") a fost creat de către Kaname Akamatsu. Acest model a parcurs patru etape:

1. *Refacerea* - importurile și producerea cu tehnologie deficitară;
2. *Consolidarea* - înlocuirea importurilor cu produse proprii;
3. *Exporturile* - cucerirea piețelor externe;
4. *Producția în afara granițelor* - exporturile de capital.

Politica economică a guvernului japonez și a diferitor companii s-a manifestat într-un mod deosebit prin extinderea și diversificarea produselor industriale trimise spre export în schimbul asigurării de materii prime. Pe această cale Japonia și-a asigurat pe de o parte o continuă activitate economică iar pe de altă parte și-a asigurat o balanță comercială cu un surplus financiar enorm.[7] O asemenea concepție economică i-a asigurat continua dezvoltare economică și creșterea nivelului de trai și a calității vieții locuitorilor.

Dezvoltarea economică a Japoniei a fost realizată datorită unicului sistem de management din întreaga lume, care este manipulat de trei particularități de bază: tehnologie, capital și oameni. Apariția și nerepetarea acestui sistem de management a fost generat din cauza unicității psihologice a japonezilor.

O altă caracteristică importantă este garantarea angajării pe viață pentru o mare parte din populația activă de la orașe.[7] Asigurarea de către întreprinderi a grijii pentru familia salariatului în timp ce acesta este la lucru, a avut o contribuție majoră în spiritul de loialitate reciprocă între salariat și companie. Pe această cale s-a redus decalajul existent între conducere și salariați.

Industria japoneză a primit o mulțime de avantaje și un important suport financiar din partea guvernului japonez. Prim-ministrul Ikeda Hayato, numit "arhitectul principal al miracolului economic japonez", a dus o politică de puternică industrializare. Această practică a generat și fenomenul supra-împrumuturilor. Sub conducerea primului ministru Ikeda, guvernul japonez și-a asumat un ambițios plan al "dublării venitului". Ikeda a coborât nivelul dobânzilor și al taxelor pentru agenții privați pentru a stimula cheltuielile și consumul. [8]

Lipsa unui scop în viață poate crește riscul problemelor de sănătate mintală, cum ar fi anxietatea și depresia. Pentru a depăși această senzație de rutină și nefericire tot mai mulți oameni au început să adopte un concept japonez denumit ikigai.

Ikigai este un termen japonez pentru „un motiv pentru a fi”. Cuvântul Ikigai, de obicei, se referă la sursa valorii în viața cuiva sau lucrurile care fac viața să merite. El se traduce aproximativ prin "lucrul pentru care trăiești" dar are, de asemenea și nuanța „motivul pentru care te trezești dimineața”, similar unui scop zilnic. Ikigai-ul fiecărui individ este personal și specific pentru viața lui, pentru valorile și credințele lui.[1] El reflectă sinele unei persoane și exprimă acest lucru cu fidelitate, în timp ce, creează simultan o stare mentală în care individul se simte în largul său. Activitățile care permit unei persoane să simtă ikigai-ul nu sunt niciodată forțate; ele sunt adesea spontane, și întotdeauna asumate de bună voie, oferindu-i individului o satisfacție și un sentiment de sens al vieții. Într-un discurs TED, Dan Buettner a sugerat ikigai ca fiind unul dintre motivele pentru care oamenii din acea zonă trăiesc atât de mult și au dobândit atâtea succese într-un timp record.

Kaizen este o filosofie japoneză care se concentrează pe îmbunătățirea continuă în toate aspectele vieții. Ea a început să fie aplicată și în mediul de afaceri, ajustând în mod continuu toate funcțiile de business, de la producție la management. La proiectele Kaizen pot participa angajați de la toate nivelurile unei companii, de la CEO la muncitorii din liniile de asamblare.[3] Aceasta este o activitate zilnică, iar scopul ei este de a ajunge dincolo de o simplă îmbunătățire a productivității. Este și un proces care, dacă este făcut corect, umanizează locul de muncă, elimină munca grea și copleșitoare și învață oamenii cum să facă experimente la locul de muncă, utilizând metode științifice și să identifice, și să elimine pierderile din procesele de business. Planificările pe scară largă și orarele de proiect extensive sunt înlocuite cu experimentele mai mici, care pot fi adaptate rapid. Îmbunătățind activitățile și procesele standardizate, Kaizen vizează eliminarea pierderilor. Această filosofie a fost

implementată mai întâi în câteva companii japoneze în timpul refacerii țării după cel de-al Doilea Război Mondial, inclusiv la Toyota, iar de atunci s-a răspândit în companiile din întreaga lume. Această metodă este folosită de companii marcante, precum: Mitsubishi Motors, Nissan Motor Company, Sony, Canon, etc.

Kanban este un termen de origine japoneză și înseamnă literalmente "carte" sau "semnalizare". Acesta este un concept legat de utilizarea cardurilor (post-it și altele) pentru a indica progresul fluxurilor de producție în companiile de producție în serie. În aceste cărți, se indică o anumită sarcină, de exemplu: "să execuțați", "în desfășurare" sau "finalizată". [4] Utilizarea unui sistem Kanban permite un control detaliat al producției, cu informații despre când, cât și ce să producă. Această metodă a fost aplicată inițial companiilor japoneze de producție în masă și este strâns legată de conceptul just- in- time. Compania japoneză de mașini Toyota a fost responsabilă pentru introducerea acestei metode, datorită necesității de a menține o funcționare eficientă a sistemului de producție în serie. Această metodă este folosită în prezent și de companiile: Nissan, Honda, Sony, etc.

Just- in- time (JIT) înseamnă "la momentul potrivit". Este un model japonez care urmărește eliminarea stocurilor și eficientizarea producției. Stocul minim de materie primă este stocat, numai în cantitatea care permite menținerea procesului de producție în momentul de față. Numărul de furnizori este, de asemenea, redus pentru ca modelul să funcționeze eficient.

Kanban-ul electronic (e-kanban) este folosit în locul metodei fizice, evitând unele probleme cum ar fi pierderea cardurilor și oferind o actualizare mai rapidă a tabloului de lucru.[4] În prezent, Kanban este adesea folosit în colaborare cu Scrum, deoarece acestea sunt două metodologii folosite în dezvoltarea de software.

CONCLUZII

Japonia reprezintă cu certitudine laboratorul societății postindustriale, deoarece a reușit, într-un timp record, să facă un pas gigantic spre evoluție, ajungând în prezent un actor de primă mărime pe scena mondială, datorită factorilor economici, militari, educaționali și politici. Totuși succesele Japoniei se datorează atât circumstanțelor cât și răspunsului dat de ea acestora, deseori bazat pe valori și practici adânc înrădăcinate. La ora actuală, Japonia este o națiune în continuă ascensiune, un stat de care marile puteri țin seamă, și, de asemenea, un stat care are un cuvânt de spus atât pe plan regional, cât și internațional.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- WILDING M., *Japanese Concept 'Ikigai' is a Formula for Happiness and Meaning*, Better Humans 2017.
- SCHWAB. K., *The Global Competitiveness Report*, 2019, 648 p.
http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
- MAURER R., *One small step can change your life - The Kaizen way*, Workman Publishing, 2014.
- OBI S. C., *Planning modern manufacturing systems*, 2010.
- ALEXE D., BARBĂROȘIE L., *Serviciile - principalul sector creator de locuri de muncă*, 2019.
- SIMU O., *Civilizația japoneză tradițională*, Herald, 2011.
- TOTMAN C. D., *A History of Modern Japan*, Blackwell, 2005, 561 p.
- ȘERBAN R., *Japonia după Fukushima - o economie în refacere*, Tribuna Economică, 2016, 270 p.

Coordonator științific: DODU-GUGEA LARISA, dr., conf. univ,
Academia de Studii Economice a Moldovei,
Republica Moldova, or. Chișinău, str. Banulescu-Bodoni, 61
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md